

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL PANEVĖŽIO MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2021–2025 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2021 m. balandžio 29 d. Nr. 1-118
Panevėžys

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Psichikos sveikatos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 „Dėl Psichikos sveikatos strategijos patvirtinimo“, Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“, Nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. 1291 „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programos patvirtinimo“, ir Nacionaliniu savižudybių prevencijos veiksnių 2020–2024 metų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. V-2008 „Dėl Nacionalinio savižudybių prevencijos veiksnių 2020–2024 metų plano patvirtinimo“, Panevėžio miesto savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

1. Patvirtinti Panevėžio miesto savižudybių prevencijos 2021–2025 metų programą (pridedama).

2. Nurodyti, kad šis sprendimas per vieną mėnesį gali būti apskundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyriui (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka, Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmams (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Rytis Mykolas Račkauskas

PATVIRTINTA
Panevėžio miesto savivaldybės tarybos
2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. 1-118

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2021–2025 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Panevėžio miesto savižudybių prevencijos 2021–2025 metų programos (toliau – Programa) rengimo paskirtis – išvengti mirčių dėl savižudybių stiprinant visų miesto gyventojų ir atskirų pažeidžiamų grupių psichinę sveikatą, skatinant savivaldybėje veikiančių įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimą ir tarpusavio veiksmų koordinavimą, gerinant teikiamos pagalbos prieinamumą ir kokybę.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinta Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programa ir sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintu Nacionaliniu savižudybių prevencijos veiksmų 2020–2024 metų planu.

3. Programą parengė ekspertų grupė, sudaryta iš Panevėžio mieste veikiančių savivaldybės ir valstybės įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų atstovų.

4. Programoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

4.1. **Emocinė parama** – tai emocinis palaikymas ir parama (dažniausiai telefonu), kuriuos teikia specialiai apmokyti psichikos sveikatos specialistai arba savanoriai.

4.2. **Krizinis įvykis** – nelaimingas, dramatiškas atsitikimas, kuris žmogui tampa emociškai reikšmingu.

4.3. **Priklausomybės sindromas** – dėl centrinėje nervų sistemoje įvykusių pokyčių, asmuo, sergantis priklausomybės liga, jaučia stiprų potraukį vartoti psichiką veikiančias (psichoaktyvias) medžiagas, o asmens galimybes valdyti šį vartojimą yra ribotos.

4.4. **Psichikos sveikatos specialistai** – gydytojai psichiatrai, gydytojai vaikų ir paauglių psichiatrai, medicinos psichologai, socialiniai darbuotojai ir psichikos sveikatos slaugytojai, dirbantys asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose įstaigose.

4.5. **Psichologinė pagalba** – konsultacijų metu teikiama psichologinė pagalba, kurią teikia sveikatos priežiūros įstaigoje dirbantis kvalifikuotas medicinos psichologas.

4.6. **Psichologinė parama** – konsultacijų metu teikiama psichologinė parama, kurią teikia ne sveikatos priežiūros įstaigoje dirbantis kvalifikuotas psichologas.

4.7. **Vyresnio amžiaus asmenys** – 65 metų ir vyresni asmenys.

II SKYRIUS ESAMA SITUACIJA

5. Panevėžio mieste 2010–2019 metais registruotos 293 mirtys dėl savižudybių. Per 10 metų laikotarpį mieste nusižudė 72 moterys ir 221 vyras. Dalis savižudybių, dėl socialinio patogumo ar stigmos, gali būti neapskaitytos ir priskirtos nelaimingiems atsitikimams, nepatikslingo ketinimo įvykiams ar neaiškioms mirties priežastims.

6. 2010–2019 metais aukščiausias mirčių dėl savižudybių rodiklis registruotas tarp vyresnių nei 75 metų vyrų ir moterų bei 45–59 metų amžiaus vyrų. Jaunesnių nei 15 metų amžiaus vaikų savižudybių per šį laikotarpį nebuvo registruota.

7. Vyrai dėl savižudybių miršta 4 kartus dažniau nei moterys. Jaunų asmenų (15–29 metų) grupėje vyrų mirčių dėl savižudybių registruota 34 kartus, o vyresnių nei 75 metų amžiaus grupėje – 2 kartus daugiau nei moterų. Didesnį vyrų savižudybių skaičių galėjo lemti pasirenkamo savižalos

būdo pavojingumas, nenoras kreiptis pagalbos ir dažnesnė kita rizikinga elgsena (pvz., piktnaudžiavimas narkotikais ir alkoholiu).

8. Panevėžio miesto gyventojų mirčių dėl savižudybių rodiklis didesnis nei kitų Lietuvos didmiesčių (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių) ir artimas šalies vidurkiui.

9. Pasaulio sveikatos organizacijos teigimu, bandymų nusižudyti (tyčinio susižalojimo) atvejų turėtų būti fiksuojama 10–20 kartų daugiau nei savižudybių. 2018 m. sveikatos priežiūros įstaigose registruoti 64 Panevėžio miesto gyventojų tyčinio susižalojimo (be apsinuodijimo alkoholiu) atvejai arba 2 atvejai vienai savižudybei.

10. Pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas Panevėžio mieste teikia Panevėžio miesto savivaldybei pavaldi Panevėžio miesto poliklinika, Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centro Panevėžio skyrius (privati įstaiga), Panevėžio rajono savivaldybės poliklinikos Psichikos sveikatos centras (Panevėžio r. savivaldybės įstaiga) ir Respublikinio priklausomybės ligų centro Panevėžio filialas (valstybinė įstaiga, mažai grupei specifinių pacientų). Paslaugos teikiamos nemokamai visiems prie šių įstaigų prisirašiusiems pacientams. Psichiatrų, vaikų ir paauglių psichiatrų, socialinių darbuotojų, psichologų ir psichikos sveikatos slaugytojų komandos paslaugos nemokamai teikiamos privalomuoju sveikatos draudimu apdraustiems pacientams.

11. Krizių intervencijos psichiatrinę pagalbą ir neatidėliotinas konsultacijas suaugusiems teikia Respublikinės Panevėžio ligoninės Krizių intervencijos centras. Visą parą dirbančiame centre pagalbą teikia specialistų komanda, kurią sudaro gydytojas psichiatras, medicinos psichologai, socialinis darbuotojas, psichikos sveikatos slaugytojai.

12. Siekiant spręsti šalyje patyčių, smurto, nepageidaujamo elgesio problemas ir pagelbėti socialinių emocijų sutrikimų turintiems mokiniams, bendrojo ugdymo mokyklos ir profesinio mokymo įstaigos įpareigos sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuosekloje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje.

13. Švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų, didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams (iki 21 metų) ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) teikimą koordinuoja Panevėžio miesto savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinadorius.

14. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose švietimo pagalbą teikia specialieji pedagogai, logopedai, psichologai. Bendrojo ugdymo mokyklose pagalbos specialistai teikia specialiąją, socialinę pedagoginę ir psichologinę pagalbą.

15. Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba teikia psichologinę, socialinę pedagoginę, švietimo informacinę pagalbą vaikams, specialiąją pedagoginę pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenims iki 21 metų, gyvenantiems savivaldybės teritorijoje ir (ar) ugdomiems mokyklose, kurių steigėja yra Savivaldybės taryba. Tarnyba taip pat teikia informacinę, ekspertinę ir konsultacinę pagalbą tėvams (globėjams, rūpintojams) ir mokykloms, jų pedagoginiams darbuotojams. Įstaigos psichologai, vykdydami prevencinės veiklos funkciją, dirba su vaikais, turinčiais bendravimo, emocijų, elgesio ir kitų psichologinių problemų, išgyvenančiais krizes, taip pat ir su vaikų tėvais (globėjais, rūpintojais), konsultuodami juos individualiai ir grupėse.

16. Respublikinės Panevėžio ligoninės Vaiko raidos centre teikiamos konsultacinės ir dienos stacionaro psichikos sveikatos paslaugos. Teikiant pagalbą vaikams ir paaugliams vadovaujamosi *bio-psycho* socialiniu modeliu, kurio pagrindas – nemedikamentinė (psichologo, psichoterapeuto) paslauga.

17. Nusižudžiusiųjų artimųjų iniciatyva Lietuvoje įkurta asociacija „Artimiems“. Asociacija internetu ir laiškais teikia informaciją, kaip išgyventi artimojo netektį, organizuoja anonimiškas ir nemokamas psichologų konsultacijas ir savitarpio pagalbos grupes. Nuo 2016 m. savitarpio pagalbos grupė, moderuojama kvalifikuotų psichologų, veikia ir Panevėžio mieste.

18. Panevėžio mieste nuolat organizuojamos savitarpio pagalbos priklausomiems žmonėms grupės: anoniminiai alkoholiai (toliau – AA), narkomanai anonimai (toliau – NA), anonimių lošėjų grupė „AL Panevėžys“. Taip pat veikia alkoholizmu sergančių žmonių artimųjų ir draugų bendrijos (toliau – Al-Anon) ir suaugusių alkoholikų vaikų (toliau – SAV) grupės.

19. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biure dėl priklausomybės nuo alkoholio kenčiantiems Panevėžio miesto gyventojams ir jų šeimos nariams tiekiamos anonimiškos ir nemokamos priklausomybių konsultanto paslaugos.

20. Respublikinio priklausomybės ligų centro Panevėžio filiale priklausomiems nuo alkoholio ir narkotikų asmenims teikiama kvalifikuota išblaivinimo, abstinencijos gydymo, reabilitacinė pagalba, konsultuojami ligonių artimieji.

21. Pagalba nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje teikiama Lietuvos agentūros „SOS vaikai“ Panevėžio skyriuje.

22. Panevėžio apskrities vyriausiam policijos komisariate psichologinę pagalbą policijos darbuotojams teikia psichologai. Policijos departamento mobilioji psichologų komanda po krizinio įvykio skubią psichologinę pagalbą teikia policijos pareigūnams ir jų artimiesiems.

23. Panevėžio socialinių paslaugų centras teikia nemokamas individualias psichologo konsultacijas ir veda grupinius užsiėmimus centre besilankančioms šeimoms. Įstaigos psichologai teikia pagalbą vaikams, turintiems bendravimo, emocinių, elgesio ir kitų psichologinių sunkumų ir išgyvenantiems krizes. Centro darbuotojai taip pat konsultuoja vaikų tėvus (globėjus, rūpintojus) ir veda grupinius užsiėmimus.

24. Panevėžio bendruomeniniuose šeimos namuose „vieno langelio“ principu konsultuojamos, informuojamos, į veiklas registruojamos šeimos. Vyksta pozityvios tėvystės mokymai (grupiniai užsiėmimai), teikiama psichosocialinė pagalba (individualios ir grupinės psichologo konsultacijos, dailės, muzikos, šokio ir judesio terapijos seansai), mediacijos paslaugos, sociokultūrinės paslaugos (paskaitos, paramos grupė kūdikio susilaukusiai šeimai, šeimų klubas, renginiai, paauglių grupės „Pažink save“, „Bendravimas be pykčio“, „Gyvenk atsakingai“).

III SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

25. Programos tikslas – siekti, kad mirtingumo dėl savižudybių rodiklis Panevėžio mieste neviršytų 15 atvejų 100 tūkstančių gyventojų.

26. Programos uždaviniai:

26.1. stiprinti miesto gyventojų pozityvią psichikos sveikatą ir mažinti stigmą;

26.2. užtikrinti psichologinės paramos teikimą konkrečioms prioritetinėms gyventojų grupėms;

26.3. laiku atpažinti savižudybės grėsmę patiriantį žmogų ir nusiųsti pas psichikos sveikatos specialistą;

26.4. teikti kompleksiškas ir kokybiškas paslaugas savižudybės krizę išgyvenantiems asmenims;

26.5. užtikrinti efektyvų savižudybių prevencijos sistemos Panevėžyje funkcionavimą.

27. Pirmajam Programos uždaviniui pasiekti numatomos šios priemonės:

27.1. pozityvios psichikos sveikatos stiprinimo iniciatyvos;

27.2. rizikingos elgsenos mažinimo iniciatyvos;

27.3. stigmatos mažinimo iniciatyvos.

28. Antrajam Programos uždaviniui pasiekti numatomos šios priemonės:

28.1. psichologinė parama išgyvenantiems netektis ir praradimus;

28.2. psichologinė parama išgyvenantiems artimojo savižudybę;

28.3. psichologinė parama priklausomybės ligomis sergantiems žmonėms ir jų artimiesiems;

28.4. psichologinė parama vyresnio amžiaus asmenims (senjorams ar 65+);

28.5. psichologinė parama krizinio įvykio paliestoms bendruomenėms.

29. Trečiajam Programos uždaviniui pasiekti numatomos šios priemonės:

29.1. mokymai bendruomenių nariams, kurie dažniausiai pirmieji susiduria su savižudybės grėsmę patiriančiu žmogumi;

29.2. psichologinės paramos bendruomenėje programa.

30. Ketvirtajam Programos uždaviniui pasiekti numatomos šios priemonės:

30.1. mokymai sveikatos priežiūros specialistams, teikiantiems pagalbą savižudybės krizę išgyvenantiems asmenims;

30.2. kvalifikuota specialisto pagalba savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui;

30.3. sveikatos priežiūros specialistų emocinis saugumas.

31. Penktajam Programos uždaviniui pasiekti numatomos šios priemonės:

31.1. savižudybių prevencijos sistemos teisinis reglamentavimas;

31.2. savižudybių prevencijos sistemos stebėseną.

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

32. Įgyvendinant Programą dalyvauja Panevėžio miesto savivaldybės administracija, savivaldybės asmens ir visuomenės sveikatos, socialines ir švietimo paslaugas teikiančios įstaigos, mieste veikiančios nevyriausybinės organizacijos, Respublikinio priklausomybės ligų centro Panevėžio filialas, Panevėžio apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Panevėžio priešgaisrinė gelbėjimo valdyba. Programos įgyvendinimą koordinuoja Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.

33. Programa įgyvendinama iš Panevėžio miesto savivaldybės biudžeto lėšų, valstybės biudžeto, teritorinių ligonių kasų ir kitų finansavimo šaltinių.

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2021–2025 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PLANAS

Priemonė	Veikla	Vykdytojai	Laukiamas rezultatas / vertinimo rodikliai
1 uždavinys. Stiprinti miesto gyventojų pozityvią psichikos sveikatą ir mažinti stigmą.			
1.1. Pozityvios psichikos sveikatos stiprinimo iniciatyvos	1.1.1. Mokymai bendruomenių nariams – psichikos sveikatos raštingumo mokymai	Bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo įstaigos, Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Panevėžio miesto savivaldybės VSB)	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius
	1.1.2. Ugdymo įstaigų darbuotojų gebėjimų visuomenės psichikos sveikatos srityje stiprinimas	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Parengta ir įgyvendinta psichikos sveikatos kompetencijų didinimo ugdymo įstaigų darbuotojams programa
	1.1.3. Psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams programa	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Parengta ir įgyvendinta psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams programa
	1.1.4. Vyrų psichinės sveikatos stiprinimo programa	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Parengta ir įgyvendinta vyrų psichinės sveikatos stiprinimo programa
1.2. Rizikingos elgsenos mažinimo iniciatyvos	1.2.1. Ankstyvosios intervencijos programa vaikams	Panevėžio miesto savivaldybės VSB, Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba	Parengta ir įgyvendinta ankstyvosios intervencijos programa vaikams
	1.2.2. Patyčių ir smurto prevencijos programos mokyklose	Bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo įstaigos, Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba	Parengtos ir įgyvendintos patyčių ir smurto prevencijos programos mokyklose
	1.2.3. Mokymai smurto ir priekabiavimo temomis	Panevėžio mieste dirbančios nevyriausybinių organizacijų	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius

Priemonė	Veikla	Vykdytojai	Laukiamas rezultatas / vertinimo rodikliai
1.3. Stigmos mažinimo iniciatyvos	1.3.1. Mokymai bendruomenėms – savižudybių galima išvengti (1,5 val.)	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius
	1.3.2. Atviros psichiatrijos mėnesio minėjimas	Panevėžio miesto savivaldybės VSB, Psichikos sveikatos centrai, Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba	Parengta ir įgyvendinta atviros psichiatrijos mėnesio minėjimo programa
2 uždavinys. Užtikrinti psichologinės paramos teikimą konkrečioms prioritetinėms gyventojų grupėms.			
2.1. Psichologinė parama išgyvenantiems netektis ir praradimus	2.1.1. Skubi psichologinė pagalba vaikams ir suaugusiems po krizinio įvykio	Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba, Psichikos sveikatos centrai	Suteiktų skubių konsultacijų skaičius po krizinio įvykio (vaikams, suaugusiems)
	2.1.2. Paramos grupės išgyvenantiems netektis ir praradimus (sergančių psichikos liga artimieji, išgyvenantys skyrybas, sergantys onkologine liga ir kt.)	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Paramos grupių skaičius. Vienoje paramos grupėje dalyvavusių asmenų skaičius
2.2. Psichologinė parama išgyvenantiems artimojo savižudybę	2.2.1. Individualios psichologų konsultacijos vaikams ir suaugusiems	Asociacija „Artimiems“, Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Suteiktų individualių psichologo konsultacijų skaičius (vaikams, suaugusiems)
	2.2.2. Savitarpio pagalbos grupės patyrusiems artimojo netektį dėl savižudybės (suaugusiems)	Asociacija „Artimiems“	Paramos grupėse dalyvavusių asmenų suminis skaičius per metus
	2.2.3. Informacijos apie asociacijos „Artimiems“ veiklą sklaida (skirta šviesti nusižudžiusių artimųjų bendruomenę, padėti greičiau surasti tinkamą pagalbą)	Asociacija „Artimiems“	Gyventojų, žinančių apie asociacijos „Artimiems“ veiklą, dalis (proc.).

Priemonė	Veikla	Vykdytojai	Laukiamas rezultatas / vertinimo rodikliai
2.3. Psichologinė parama priklausomybės ligomis sergantiems žmonėms ir jų artimiesiems	2.3.1. Priklausomybių konsultanto konsultacijos	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Suteiktų priklausomybės konsultanto konsultacijų skaičius
	2.3.2. Savitarpio pagalbos grupės priklausomiems žmonėms ir jų artimiesiems	AA, NA, AL, Al-Anon bendrija, Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Savitarpio pagalbos grupių skaičius. Vienoje savitarpio pagalbos grupėje dalyvavusių asmenų skaičius
2.4. Psichologinė parama vyresnio amžiaus asmenims (65+ metų)	Psichologinė parama namuose vyresnio amžiaus asmenims	Lietuvos Raudonasis Kryžius, Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Psichologinę paramą namuose gavusių vyresnio amžiaus žmonių skaičius. Suteiktų konsultacijų skaičius namuose vyresnio amžiaus asmenims
2.5. Psichologinė parama krizinio įvykio paveiktoms bendruomenėms	2.5.1. Mokymai mokyklų krizių komandoms – krizių valdymas mokyklose (specializuoti mokymai pagal komandos nario atliekamas funkcijas)	Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba	Mokyklų, dalyvavusių mokymuose, skaičius. Mokytų komandų narių skaičius (kiekvienoje grupėje)
	2.5.2. Krizių įveikimo komandų darbas mokyklose	Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba	Komandos suteiktų paslaugų skaičius
	2.5.3. Krizių įveikimo komandos darbas bendruomenėje (krizių valdymo planų Panevėžio įstaigoms ir įmonėms parengimas)	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Komandos suteiktų paslaugų skaičius, krizių valdymo planus turinčių įstaigų ir įmonių skaičius
	2.5.4. Krizių valdymo planų Panevėžio įstaigoms ir įmonėms parengimas	Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba, Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Krizių valdymo planus turinčių įstaigų ir įmonių skaičius

Priemonė	Veikla	Vykdytojai	Laukiamas rezultatas / vertinimo rodikliai
3 uždavinys. Laiku atpažinti savižudybės grėsmę patiriantį žmogų ir nusiųsti jį pas psichikos sveikatos specialistą.			
3.1. Mokymai bendruomenių nariams, kurie dažniausiai pirmieji susiduria su savižudybės grėsmę patiriančiu žmogumi	3.1.1. Mokymai bendruomenių nariams „Kaip atpažinti savižudybės grėsmę ir nusiųsti pas specialistą pagalbos?“ (4 val.)	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius
	3.1.2. Mokymai pagalbos teikėjams „Pirmoji pagalba savižudybės krizės atveju“ (16 val.)	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius
3.2. Psichologinės paramos bendruomenėje programa	3.2.1. Gyventojų konsultavimas telefonu	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Suteiktų konsultacijų skaičius
	3.2.2. Psichologo individualus konsultavimas	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Suteiktų konsultacijų skaičius
	3.2.3. Informacijos apie psichologinės paramos bendruomenėje paslaugą sklaida	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Parengtų informacijos sklaidos priemonių skaičius
	3.2.4. Psichologinę paramą bendruomenėje teikiančių specialistų supervizijos ir intervizijos	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Suteiktų supervizijų ir intervizijų skaičius
	3.2.5. Psichologinę paramą bendruomenėje teikiančių specialistų kompetencijos tobulinimasis	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Tobulinimosi kursuose dalyvavusių asmenų skaičius
4 uždavinys. Teikti kompleksiškas ir kokybiškas paslaugas savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui.			
4.1. Mokymai sveikatos priežiūros specialistams, teikiantiems pagalbą	4.1.1. Mokymai ir supervizijos sveikatos priežiūros specialistams – bendradarbiavimu grįstas	Psichikos sveikatos centrai, Panevėžio pedagoginė-psichologinė tarnyba	Mokymuose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius. Supervizijose dalyvavusių psichikos

Priemonė	Veikla	Vykdytojai	Laukiamas rezultatas / vertinimo rodikliai
savižudybės krizę išgyvenantiems asmenims	savižudybės grėsmės vertinimas ir valdymas (CAMS)		sveikatos specialistų skaičius (pagal specialybę)
	4.1.2. Mokymai ir supervizijos psichologams ir psichiatrams – trumpalaikės intervencijos programa po mėginimo nusižudyti (ASSIP)	Psichikos sveikatos centrai	Mokymuose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius. Supervizijose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius (pagal specialybę)
	4.1.3. Mokymai ir supervizijos soc. darbuotojams, psichikos sveikatos slaugytojams „Iniciatyvios atvejo vadybos taikymas savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui“	Psichikos sveikatos centrai	Mokymuose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius. Supervizijose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius (pagal specialybę)
	4.1.4. Mokymai ir supervizijos psichologams ir psichiatrams – dialektinė elgesio terapija (DBT) ir (ar) mentalizacija grįstas gydymas (MBT)	Psichikos sveikatos centrai	Mokymuose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius. Supervizijose dalyvavusių psichikos sveikatos specialistų skaičius (pagal specialybę)
4.2. Kvalifikuota pagalba savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui	4.2.1. Skubi psichologinė ir (ar) psichiatrinė pagalba	Psichikos sveikatos centrai	Suteiktų konsultacijų skaičius savižudybės krizę išgyvenantiems žmonėms
	4.2.2. Specializuota ASSIP programa bandžiusiems nusižudyti asmenims	Psichikos sveikatos centrai	ASSIP programoje dalyvavusių asmenų skaičius
4.3. Sveikatos priežiūros specialistų emocinis saugumas	4.3.1. Specialistų komandų intervizijos	Psichikos sveikatos centrai	Surengtų intervizijų skaičius (pagal įstaigas)
	4.3.2. Psichologinė pagalba specialistams ir jų supervizijos	Psichikos sveikatos centrai	Suteiktų psichologo konsultacijų specialistams skaičius. Supervizijose dalyvavusių specialistų skaičius (pagal specialybę)
5 uždavinys. Užtikrinti efektyvų savižudybių prevencijos sistemos Panevėžyje funkcionavimą.			

Priemonė	Veikla	Vykdytojai	Laukiamas rezultatas / vertinimo rodikliai
5.1. Savižudybių prevencijos sistemos teisinis reglamentavimas	5.1.1. Pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašas ir veiksmų algoritmas	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	Sukurtas pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašas ir veiksmų algoritmas
	5.1.2. Krizinio įvykio valdymo Panevėžyje tvarkos aprašo ir veiksmų algoritmo sukūrimas	Panevėžio vyriausiasis policijos komisariatas, Panevėžio miesto greitosios medicinos pagalbos stotis, Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Sukurtas krizinio įvykio valdymo Panevėžyje tvarkos aprašas ir veiksmų algoritmas
5.2. Savižudybių prevencijos sistemos stebėseną	5.2.1. Savižudybių prevencijos Panevėžyje stebėsenos sistemos su rodiklių sąrašu sukūrimas	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Parengta savižudybių prevencijos Panevėžyje stebėsenos sistema su rodiklių sąrašu
	5.2.2. Savižudybių prevencijos Panevėžyje stebėsenos rodiklių rinkimas, analizė ir pristatymas	Panevėžio miesto savivaldybės VSB	Parengta savižudybių prevencijos Panevėžyje stebėsenos ataskaita

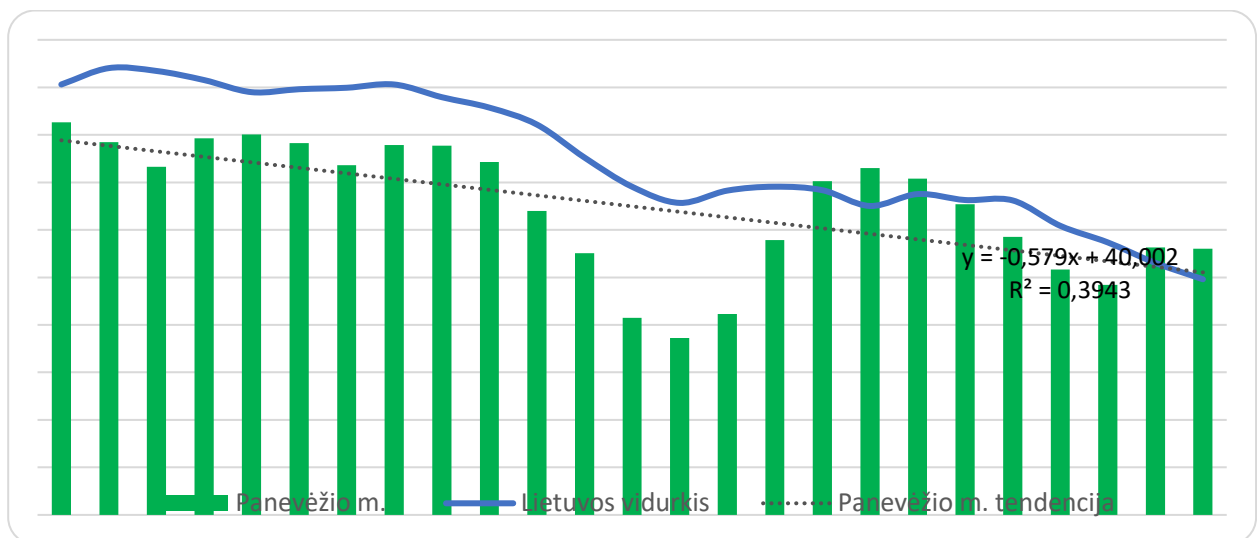
Panevėžio miesto savižudybių prevencijos
2021–2025 metų programos
2 priedas

MIRTINGUMAS DĖL SAVIŽUDYBIŲ

Šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, 2020 metai.

1 lentelė. Vyrų ir moterų mirčių dėl savižudybių (X60–X84) skaičius Panevėžio mieste 2015–2019 metais

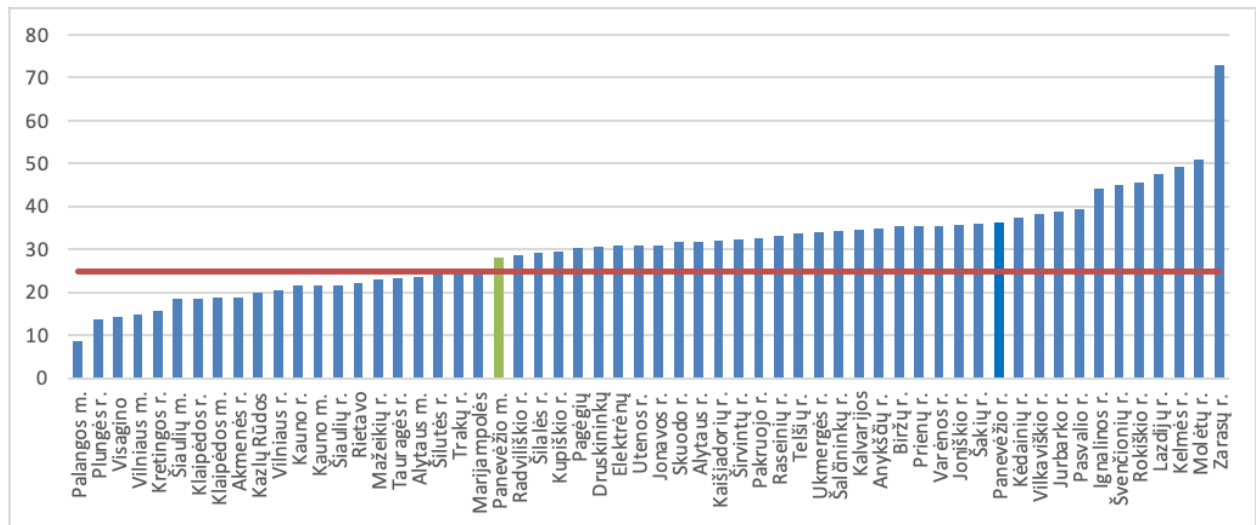
Metai	Mirčių dėl savižudybių (X60–X84) skaičius		
	Vyrai	Moterys	Iš viso
2019	17	7	24
2018	21	7	28
2017	16	6	22
2016	21	5	26
2015	17	2	19

1 paveikslas. Mirtingumo dėl savižudybių (X60–X84) rodiklis 100 000 gyventojų Panevėžio mieste (3 metų slenkantis vidurkis) 1993–2019 metais

2 lentelė. Mirtingumo dėl savižudybių (X60–X84) standartizuotas rodiklis 100 000 gyventojų Lietuvos didmiesčiuose 2015–2018 metais

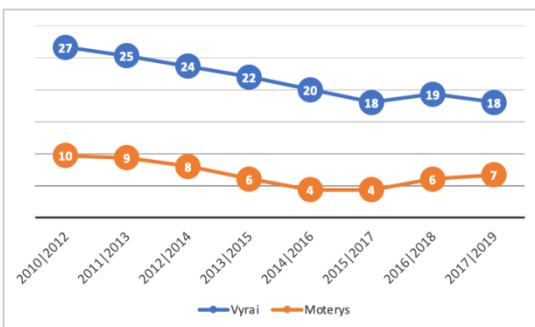
Savivaldybė	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Vilniaus m.	15,79	18,8	17,3	17,4
Kauno m.	15,40	18,7	24,4	17,5
Klaipėdos m.	15,07	18,7	16,6	21,7
Šiaulių m.	28,52	20,5	13,3	15,9
Panevėžio m.	17,60	25,3	22,4	31,1

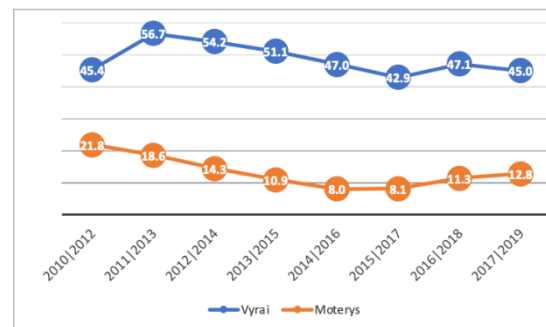
2 paveikslas. Mirtingumo dėl savižudybių (X60–X84) rodiklis 100 000 gyventojų Lietuvos savivaldybėse 2017–2019 metais

3 lentelė. Mirčių dėl savižudybių (X60–X84) skaičius ir rodiklis Panevėžio mieste 2010–2019 metais

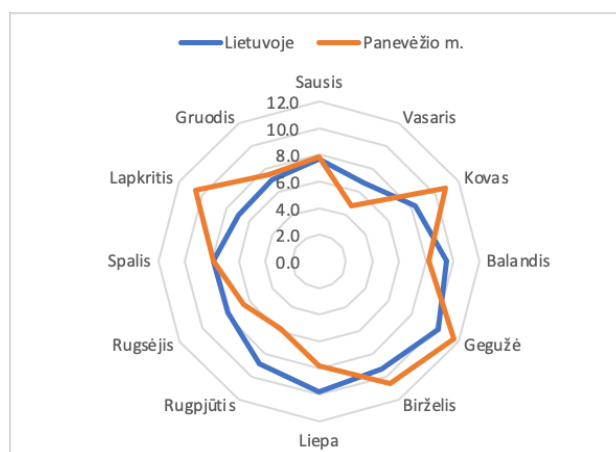
Amžius	Mirčių dėl savižudybių skaičius			Rodiklis / 100 000 gyventojų		
	Abi lytys	Vyrai	Moterys	Abi lytys	Vyrai	Moterys
15–29	37	36	1	21,9	41,9	1,2
30–44	51	45	6	30,4	56,6	6,8
45–59	96	83	13	42,5	85,1	10,1
60–74	59	35	24	37,3	58,8	24,3
75+	50	22	28	55,6	85,8	43,5
Iš viso	293	221	72	31,1	53,2	13,7

3 paveikslas. Vyrų ir moterų mirčių dėl savižudybių (X60–X84) skaičius Panevėžio mieste 2010–2019 metais (3 metų slenkantis vidurkis)

4 paveikslas. Vyrų ir moterų mirtingumo dėl savižudybių (X60–X84) rodiklis 100 000 Panevėžio miesto gyventojų 2010–2019 metais (3 metų slenkantis vidurkis)

5 paveikslas. Mirčių dėl savižudybių (X60–X84) dalis (proc.) pagal mirties mėnesį Panevėžio mieste ir Lietuvoje 2010–2019 metais

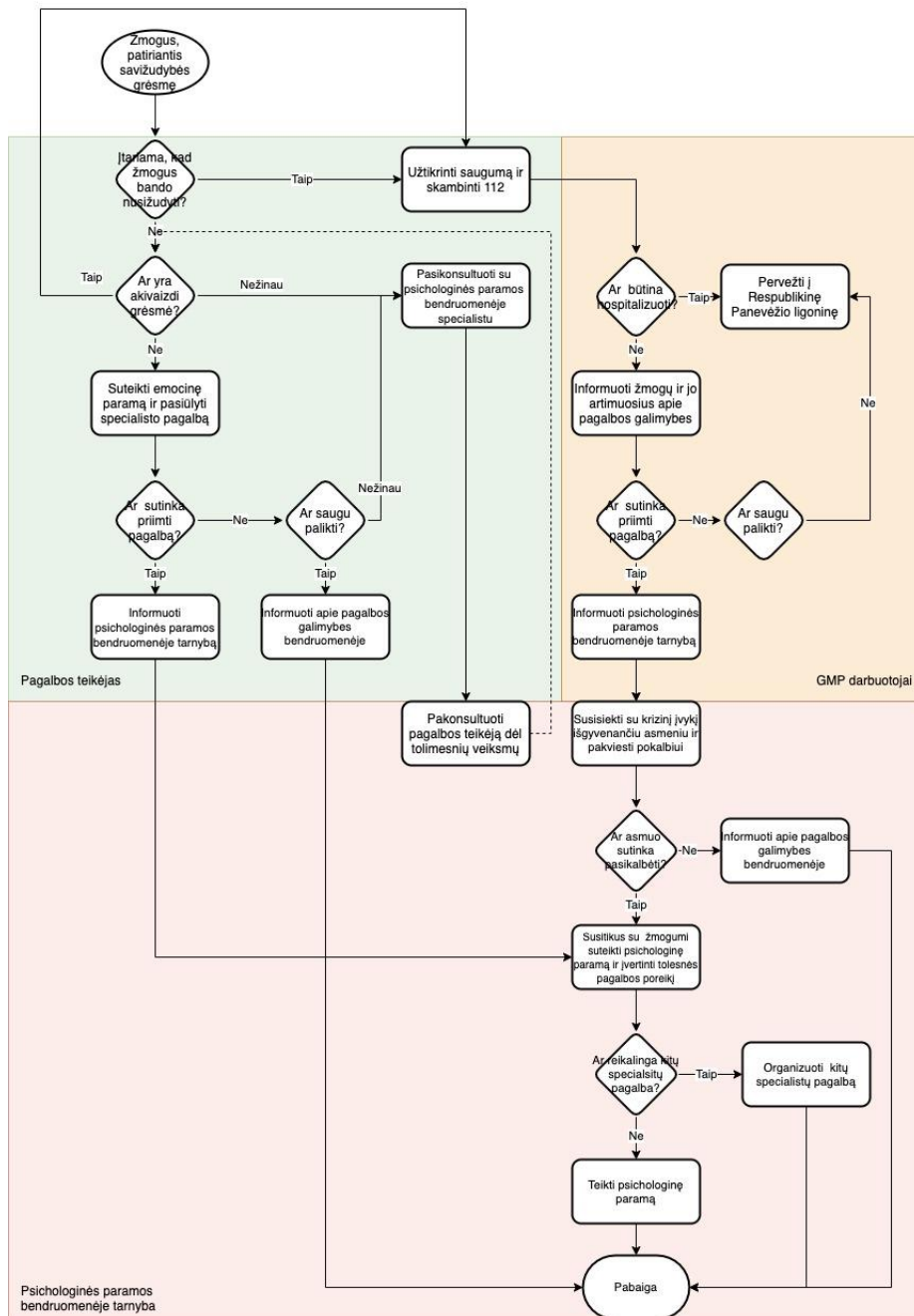
4 lentelė. Savižudybių būdai Panevėžio mieste 2010–2019 metais

	Atvejų skaičius	Dalis (proc.)
Pasikarimas arba pasismaugimas	269	92
Apsinuodijimas vaistais	7	2
Nušokimas nuo aukštumos	4	1
Kita	13	4
Iš viso	293	100

5 lentelė. Mirusių dėl savižudybės ir savo gyvenamąją vietą Panevėžio mieste ir Panevėžio rajone deklaravusių gyventojų skaičius pagal mirties vietą 2017–2019 metais

Mirties vieta (savivaldybė)	Declaruota gyvenamoji vieta (savivaldybė)	
	Panevėžio m.	Panevėžio r.
Panevėžio m.	62	7
Panevėžio r.	8	32
Vilniaus r.	1	-
Pakruojo r.	1	-
Kaišiadorių r.	1	-
Jurbarko r.	1	-
Iš viso	74	39

PAGALBOS SAVIŽUDYBĖS GRĖSMĘ PATIRIANČIAM ŽMOGUI TEIKIMO SCHEMA

PAGALBOS KRIZINĮ ĮVYKĮ IŠGYVENANČIAM ŽMOGUI TEIKIMO SCHEMA

